INV.№

Ислом КАРИМОВ:

Биз Марказий Осиёдан ташқарида юз бераётган воқеалардан узилиб қолганимиз йўқ. Биз — инсониятнинг бир қисмимиз, дунё эса яхлитдир. Биз бошқа давлатлар билан бир қаторда сайёрамизнинг барча бурчакларида инсонларнинг кафолатланган тинч ҳаёт кечирадиган вақтини тезроқ яқинлаштириш учун тинчлик ўрнатиш йўлидаги бунёдкорлик жараёнида иштирок этишни истаймиз.

O'ZBEKISTON OVOZI

2000 ЙИЛ 20 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА

№ 48 (25.598).

O`ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASINING SIYOSIY-IJTIMOIY GAZETASI

GAZETA 1918 YIL 21 IYUNDAN CHIQA BOSHLAGAN

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 18 апрель куни Оқсарой қароргоҳида расмий ташриф билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Америка Қўшма Штатлари Давлат котиби Мадлен Олбрайтни қабул қилди.

Ислом Каримов меҳмонни юртимизга ташрифи билан қутлар экан, М.Олбрайт орқали АҚШ ҳукумати ва халқига эҳтиромини изҳор этди. Мазкур ташрифни икки мамлакат ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг янада ривожланишига туртки берадиган муҳим тадбир, деб билишини таъкидлади.

– АҚШ Давлат котиби охирги марта 1992 йилда Ўзбекистонга келган эди, – деди Президент учрашувда. – Ушбу ташриф АҚШ ҳукуматининг Ўзбекистон билан алоқаларни ривожлантиришга интилиши ошиб бораётганидан дарак беради.

Мадлен Олбрайт Ўзбекистонга сафари қизиқарли ва айни пайтда самарали кечаётганидан мамнуният изҳор этди. Меҳмон бу учрашувга қадар Самарқанд ва Бухоро шаҳарларини зиёрат қилиб келганди. Учрашувда ана шу сафар таассуротлари билан ўртоқлашди.

Мулоқот чоғида томонлар Ўзбекистон — АҚШ муносабатлари, икки мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва бошқа соҳалардаги алоқаларини янада ривожлантириш, халқаро ҳамда минтақавий хавфсизликка оид масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашди.

Суратларда: ***қабул пайти.***
Абдувоҳид ТЎРАЕВ (ЎзА) олган суратлар

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ ТЎҒРИСИДА

Шу йилнинг 20-21 апрель кунлари Тошкентда Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Тожикистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Президентларининг учрашуви бўлади.

Учрашувда минтақавий ҳамкорлик ва Марказий Осиё давлатларининг ўзаро муносабатлари масалалари кўрилади.

■ **(ЎзА)**

ОЛБРАЙТНИНГ САМАРҚАНД ВА БУХОРО ЗИЁРАТИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт Самарқанд ва Бухоро шаҳарларини зиёрат қилди.

Дастлаб америкалик меҳмон Самарқанддаги "Сабр" ишонч маркази фаолияти билан танишди. Мазкур марказ оилани мустаҳкамлаш ва аёлларнинг ижтимоий фаоллигини оширишга боғлиқ муаммолар билан шуғулланади.

Мадлен Олбрайт шаҳардаги қадимий меъморий ёдгорликларни томоша қилишни Регистон майдонидан бошлади. У Шоҳи Зинда мажмуи, Гўри Амир мақбараси ва Бибихоним мадрасасини мароқ билан кўздан кечирди.

АҚШ Давлат котиби "Сиёб" бозорида бўлиб, бозорларимизнинг сахий ўзбек заминида етиштирилган нознеъматларга бойлигига шоҳид бўлди. Айниқса, Олбрайт хонимга ўзининг исми ёзилган машҳур Самарқанд нони тақдим этилганда, у ҳайратини яшира олмади.

Самарқанд сафари чоғида АҚШ ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари "Мерос" ва "Усто" халқ амалий санъати марказлари фаолияти билан ҳам танишди. Бу ерда маҳаллий усталар томонидан тайёрланган миллий кийимлар, ҳунармандлик буюмлари меҳмонда катта таассурот қолдирди.

Мадлен Олбрайт хоним Бухоро шаҳрида бўлганида яҳудийлар синагогасида ибодат қилди. Ибодат сўнгида АҚШ Давлат котиби чет эллик ва маҳаллий журналистлар учун интервью бериб, жумладан, шундай деди:

Мен ҳозиргина синагогада жаҳон халқларига тинчлик тилаб ибодат қилдим, шамчироқ ёқдим. Ўзбекистонда, яна такрор айтаман, Ўзбекистонда барча динларга бир хил эътибор берилаётгани, виждон эркинлиги тўла таъминлангани мени жуда қувонтирди. Бу жиҳатдан Ўзбекистонни бутун дунёга ибрат қилиб кўрсатса арзийди...

Шундан сўнг Олбрайт хоним Бухоро ҳунармандлари марказини томоша қилди. Нодир Девонбеги мадрасасида ташкил қилинган Бухоро ҳунармандлари, зардўзлари, кандакорлари, заргарлари маҳсулотлари кўргазмаси билан танишди.

Пойи Калон мажмуи, айниқса, Масжиди Калон тарихий обидаси америкалик меҳмонни ҳайратга солди. М.Олбрайт Марказий Осиёдаги бу энг катта масжид Бухоро шаҳрининг юбилейи арафасида шахсан юртбошимиз Ислом Каримов ташаббуси ва амалий ёрдами билан таъмирлангани, аслига қайтарилганини эшитиб хурсанд бўлди.

Бухоро, ҳақиқатан ҳам, Шарқ гавҳари экан, — деди сафар сўнггида М.Олбрайт, — мен бу қадимги маданият ва дин ўчоғини зиёрат қилар эканман, кўнглим ғоятда кўтарилди.

■ **Анвар КАРИМОВ, Илҳом САФАР, ЎзА мухбирлари.**

ХОРИЖЛИК ХОНИМ НАЗДИДА ЎЗБЕКИСТОНЛИК АЁЛЛАР МАДАНИЯТИ

Таниқли немис фотосуратчиси Габриеля Келлер хонимнинг республика Бадиий академияси ҳомийлигида ташкил этилган «Ўзбекистонда аёллар маданияти» деб номланган фото кўргазмаси қадимий ва ҳамиша навқирон Бухоро шаҳрида ҳам намойиш этилди. Ибн Сино номидаги вилоят кутубхонасида ташкил этилган кўргазмада ўзбек аёлининг гўзаллиги ва маънавияти, оналарнинг фарзандлари камоли йўлидаги фидойилиги, борингки барча жиҳатлари ўз аксини топган асарлар томошабинларни ҳайратда қолдирди.

«Ўзбекистоннинг донишманд аёллари», «Зиё чашмаси», «Келинчакларнинг сеҳрли дунёси», «Она-ю бола — боғдаги лола», «Ҳунарманд аёллар», «Миллат оналари» деб номланган бўлимларда қўйилган юздан зиёд рангли суратларда Ватанимиз хотин-қизларининг ёрқин чеҳралари, сермазмун ҳаётлари акс эттирилганки, бу олмон ва ўзбек халқи ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиз.

■ **Даврон БАХРОНОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

ТАШРИФ НИҲОЯСИГА ЕТДИ

Расмий ташриф билан мамлакатимизга келган АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт Тошкентдаги Аёлларни соғломлаштириш марказининг очилиш маросимида иштирок этди. У маросимда сўзга чиқиб, мазкур марказнинг очилиши Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик тобора ривожланиб бораётганининг ёрқин мисоли эканини таъкидлади. Америка Халқаро соғлиқни сақлаш иттифоқининг (AIHA) кўмаги билан ташкил қилинган тиббий марказ Ўзбекистон аёлларининг соғлигини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади, деди у.

Марказ иши аёлларда учрайдиган касалликларни аниқлаш ва даволаш, оилани мустаҳкамлаш борасида маслаҳатлар бериш, соғлом ҳаёт тарзини тарғиб қилишга йўналтирилган.

АҚШ Давлат котиби Тошкентдаги божхона коллежига ҳам ташриф буюрди. Меҳмон коллеж ўқитувчилари ва талабалари ҳузурида сўзга чиқиб, Ўзбекистон раҳбариятининг давлат чегараларини мустаҳкамлаш, минтақада хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш борасида юритаётган изчил сиёсати ва саъй-ҳаракатларига юқори баҳо берди.

— Чегаралар хавфсизлиги АҚШ сиёсатида ҳам муҳим ўрин тутади, — деди Мадлен Олбрайт. — Шу боис АҚШ Марказий Осиёда чегаралар хавфсизлигини таъминлашда Ўзбекистон билан ҳамкорликни кенгайтирмоқда. Шу мақсадда Ўзбекистонга ёрдам сифатида 3 миллион доллар ажратишга қарор қилинган. Маблағ террорчилик, оммавий қирғин қуроллари ва оддий қурол-аслаҳалар ҳамда гиёҳванд моддалар контрабандасига қарши кураш учун малакали кадрлар тайёрлаш ва техник анжомлар сотиб олишга сарфланади.

АҚШ Давлат котиби Ўзбекистон мусулмонлари идорасига ташриф буюриб, муфтий Абдурашид Баҳромов билан учрашди.

Шу билан АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайтнинг Ўзбекистонга ташрифи ниҳоясига етди.

■ **(ЎзА)**

ЎДАЕВ ИШНИ УДДАЛАЯПТИ

Қарши туманидаги «Хонобод» жамоа хўжалиги маҳсулот етиштиришда, ҳосилдорликнинг пастлиги, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш даражаси ночорлиги боис вилоятда «тилга тушган»лардан эди. Очиғи шунинг учунми мазкур хўжалик раҳбарлардан ёлчимади. Бироқ қарийб бир йил муқаддам Дўстмурод Ўдаев раҳбар этиб сайланди-ю, ҳаммаси ўзгарди.

Куни кеча туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Р.Хуррамов билан телефон орқали суҳбатимизда у шундай деб қолди:

— «Хонобод»да ўзгариш катта.Ҳозирги кунда бу ерда юзга яқин оилавий пудрат мавжуд. Ички ва ташқи ариқлар тозаланди. Беш-олти йилдан буён бир ҳолда ётган электр насослари таъмирланганлиги муносабати билан сув танқислиги ҳам бартараф этилди. Далалар чунонан яшнадики, кўрсангиз кўзингиз қувнайди. Ҳа, бу Ўдаев деганлари ишбилармон чиқиб қолди. Яна аллақаерлардан 70 га яқин қорамол, 200 та майда мол, 300 дан ортиқ парранда келтирибди. Бир вақт йўқолиб кетган чорва фермалари шу тарзда тикланди. Биз ҳам Ўдаевнинг ишлари ўнгидан келишини истаймиз.

■ **Илҳом КАРОМОВ**

МАЪНАВИЯТ ВА МАЪРИФАТ САРОЙИ

Асака шаҳрида Маънавият ва маърифат саройи иш бошлади. Ҳомий ташкилотлар ёрдамида таъмирланган бино дид билан безатилганлиги учун худди янгидек чирой очди. Кўргазмалар зали, кутубхона, дам олиш хоналари бўлган бу зиё масканида қатор ижодий жамоалар, жамғармалар бўлимлари ҳам фаолият кўрсатаётир. Ўзаро ҳамкорлик аҳоли, айниқса ёшлар ўртасида маърифий, тарбиявий ишларни изчил тарзда ўтказишнинг омили бўлмоқда.

■ **Аҳмадилло СОЛИЕВ**

Бугунги Тошкент кўринишлари.

Рустам ШАГАЕВ (ЎзА) олган сурат

БУ ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

САФАР ЯКУНЛАНДИ

Россия президенти вазифасини бажарувчи Владимир Путиннинг Буюк Британияга қилган бир кунлик сафари ниҳоясига етди. У икки давлат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган бир қанча учрашув ўтказди. Кузатувчилар ташриф якунларига баҳо берар экан, Россия билан Буюк Британия ўртасида янгича муносабатлар йўлга қўйилишига барча асослар мавжуд демоқда.

Европа иттифоқининг Москвада фаолият кўрсатаётган элчиларидан иборат делегацияси 20-21 апрель кунлари Шимолий Кавказга сафар қилади. Улар Моздок, Знаменск, Гудермес, Аргун, Грозний, Назран шаҳарларига боради. Ушбу хабарни тасдиқлаган Европа комиссияси расмий вакили Кристина Галакнинг хабар беришича, мазкур сафарнинг дастури Россия ҳукумати билан келишилган ҳолда тузилади.

60 КИШИ ҲИБСГА ОЛИНДИ

Халқаро валюта жамғармаси ҳамда Жаҳон банкининг баҳорги сессияси охирлаб қолди. Тадбир кўчада ушбу молия муассасаларининг фаолиятига норозилик билдираётган намойишчиларнинг шовқини остида ўтмоқда. Ҳатто, намойишчилар билан полициячилар ўртасида бир неча бор тўқнашувлар ҳам содир бўлди. Тартиб посбонлари калтак ва кўздан ёш оқизувчи газни ишга солиб, олтмишга яқин кишини ҳибсга олди.

КАТТА ХАТО ОҚИБАТИ

Италия вазирлар кенгашининг мажлисида ҳукумат раҳбари Массимо д'Алема истеъфога чиқиши мумкинлигини маълум қилди. У ушбу ниятини сўл марказчилар коалициясининг ўтган якшанба куни маҳаллий ҳокимиятларга ўтказилган сайловда мағлубиятга учрагани билан боғламоқда. Бош вазирнинг таъкидлашича, коалиция томонидан сайловга тайёргарлик жараёнида катта хатога йўл қўйилган.

АКЦИЯЛАР АРЗОНЛАШМОҚДА

Токио қимматли қоғозлар биржасида акциялар яна арзонлаша бошлади. Япониядаги 225 та йирик компания қимматли қоғозларининг қийматини ифода этган Никкэй индекси бошда барқарор турган бўлса-да, кейинроқ қўққисдан 0,55 фоизга тушиб кетди. Душанба куни ҳам у 6,98 фоизга арзонлашган эди.

ЯНА БИР КЎНГИЛСИЗ ҲОДИСА

АҚШ Федерал қидирув бюроси ҳамда давлат департаментининг дипломатик хавфсизлик бошқармаси яна бир кўнгилсиз ҳодисага дуч келди. Бу гал ўта муҳим махфий ҳужжатлар сақланаётган компьютер йўқолди. Ушбу ҳодисанинг ҳақиқатан ҳам рўй берганини департамент расмий вакили Жеймс Рубин тасдиқлади.

ҲАРБИЙЛАРГА СОВҒА

Жанубий Корея ҳарбий-денгиз кучларига қарашли иккита тез сузар ҳарбий қайиқ Бангладеш ҳарбий-денгиз кучларига совға қилинди. Ушбу совғадан Бангладеш қўшинлари Бенгал қўлтиғидаги соҳилларни қўриқлашда фойдаланади.

ГИЁҲВАНД МОДДА МУСОДАРА ҚИЛИНДИ

Испания полициячилари бир куннинг ўзида уч марта наркотик моддани қўлга олишга муваффақ бўлди. Дастлаб Марбеллада 756 килограмм оғу қўлга туширилди. У қопларга солинган экан.

Кейинроқ Испания-Франция чегарасида хорижлик фуқаро ёнидан 28 килограмм ўткир гиёҳванд модда мусодара қилинди. Кечга бориб эса аэропортда Колумбиядан келган самолёт юкхонасидан яна 45 килограмм кокаин топилди.

КУЧЛИ ПОРТЛАШ

Афғонистоннинг Бадахшон вилоятидаги темир-терсак омборида кучли портлаш юз берди. Оқибатда олти киши ҳалок бўлган, 13 киши жароҳатланган. Хабарда айтилишича, фожиа одамлар металлни машинага юклаётган пайтда юз берган. Ишчилар темир-терсак орасида танкларга қарши ишлатиладиган мина борлигини билмай, эҳтиётсизлик қилган экан.

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI

ТАРИХИМИЗ САҲИФАЛАРИ

1991 — 2000

1995 ЙИЛ

12 октябрь. Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашида Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимизга ташриф буюрган Халқаро муносабатлар миллий демократик институти вакиллари қабул қилинди.

Ошкоралик вазиятида ўтган мулоқотда меҳмонларга муҳим ижтимоий-сиёсий масалалар юзасидан партиямизнинг нуқтаи назари баён этилди, уларни қизиқтирган саволларга жавоб берилди.

25 октябрь. Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашида партиямиз Қорақалпоғистон республика, вилоятлар ва Тошкент шаҳар кенгашлари иккинчи котибларининг кенгаши бўлиб ўтди. Унда партия Низоми ва Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши Сиёсий ижроқўмининг қарорига биноан шу йил ноябрь-декабрь ойларида партия гуруҳлари, цех ва бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтадиган ҳисобот-сайлов йиғилишларига доир масалалар муҳокама этилди.

31 октябрь. Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашида «Ўзбекистон Халқ демократик партияси мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида» деган мавзуда бўлиб ўтган «Давра суҳбати»нинг тафсилоти матбуотда чоп этилди. Ушбу учрашувда мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ислоҳотлар, рўй бераётган чуқур ўзгаришлар ҳозирги босқичда партиямизнинг ўрни, унинг фаолиятидаги устувор йўналишлари, ташкилотларнинг олдида турган долзарб вазифалар, қийинчилик ҳамда муаммолар ҳақида ўзаро фикр-мулоҳазалар юритилди, тўпланган тажрибаларни умумлаштиришга эътибор берилди.

8 ноябрь. Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашида Жазоир Халқ Демократик Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Бенамер Моханд Ақлий, унинг илтимосига биноан, қабул қилинди.

14 ноябрь. Ўзбекистон ХДП Макразий Кенгаши Котибиятининг «Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг БМТ 50 йиллигига бағишланган махсус тантанали йиғилишида сўзлаган нутқини Ўзбекистон ХДП ташкилотларида ўрганиш ва аҳоли ўртасида кенг тарғиб қилишни уюштириш тўғрисида»ги қарори матбуотда эълон қилинди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеясининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 50 йиллигига бағишланган махсус тантанали йиғилишида сўзлаган нутқида баён этилган масалалар ва олға сурилган ғоялар нафақат мамлакатимиз балки, Марказий Осиё давлатлари халқлари, қолаверса, бутун тинчликсевар жаҳон ҳамжамияти учун катта аҳамиятта эгалиги, уларни ҳар томонлама ўрганиш ва аҳоли ўртасида кенг тарғиб этишнинг назарий ва амалий фойдаси шубҳасиз эканлиги таъкидланди.

(Давоми бор).

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

ГАП СОНДА ЭМАС, СИФАТДА

Мирзо Улуғбек туманидаги Аҳмад Югнакий маҳалласида бошланғич партия ташкилотига Анатолий Александрович Ляховский кўп йиллар мобайнида котиблик қилиб келди. Партия аъзолари сони 21 дан 41 нафаргача ошди. Лекин гап фақат сонда эмас, сифатда: фаол, тажрибали аъзолар, ташаббускор ёшларни ташкилотга жалб этишда гап кўп!

Навбатдаги йиғилишда А. Ляховскийнинг ҳисоботи тингланди. Сўзга чиққанлар унинг партия ташкилотини ривожлантиришга катта ҳисса қўшганини, ЎзХДП III Қурултойи қарорларини, партиянинг янги таҳрирдаги Дастури ва ўзгартиришлар киритилган Низомини ҳаётга татбиқ этишда кўпгина ташаббуслар кўрсатганини алоҳида қайд қилишди. Ва улар А. Ляховскийга кўп йиллик меҳнати учун миннатдорчилик изҳор қилишди.

Бошланғич партия ташкилотининг янги котиби этиб Тўрали Ўрозбоев сайланди.

Сўнгра, ЎзХДП Мирзо Улуғбек туман кенгашининг биринчи котиби Раъно Сатторова «Бошланғич партия ташкилотларининг бугунги долзарб вазифалари» мавзуида сўзлади. Туман партия кенгашининг ташкилий ишлар бўлими мудири Нодира Зокирова «Партия аъзолигига қабул қилиш ва ёш партия аъзолари билан иш олиб бориш» борасида фикр-мулоҳазалар билдирди.

Умуман, бу йиғилишда партияга кирувчиларнинг сонига эмас, балки кўпроқ унинг сифатига эътибор бериш, аъзоларнинг партия ғояларига дилдан чуқур ишонч ҳосил қилиб, бошқаларга ўрнак бўлиши ҳақида қизғин сўз борди. Турли касб эгалари — олимлар, врачлар, ишчилар ҳамда фаол хотин-қизлар ана шунга эришиш йўллари хусусида якдил фикрга келдилар.

■ **Ҳамид АБРОРИЙ**

Айни кунларда Қизилқум яйловлари ўзгача манзара касб этган. Баҳор ўзининг кўм-кўк либосини ёйгани боис, саҳро чиройига янада чирой қўшилган. Саксовулларнинг майда гуллари хушбўй ҳид таратса, бархан-лар устида ястанган майсалар баҳор шамолида товланади. Бу эса чўпонларга олмишумул қувонч бағишлайди. Уларнинг ғайрат-шижоатини оширади.

Хоразм вилоятиниг Боғот туманидаги Искандар Дўсов номли жамоа ширкат хўжалиги чорвадорлари бу йилги қўзилатиш мавсумини Қизилқум яйловларида намунали олиб бормоқдалар.

Ҳозир жамоанинг 500 бош қўйи бу яйловларда боқиляпти. Муҳими, чорвадорлар мавсумда юқори кўрсаткичга эришмоқда.

Суратларда: *хўжаликнинг бош чўпони Амин Маткаримов ва яйлов манзараси.*

Рўзмат ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган суратлар.

22 АПРЕЛЬ — БУТУНЖАҲОН ЕР КУНИ

ИНСОН ВА ЕР ТАҚДИРИ

Дунёда байрамлар жуда кўп. Уларнинг келиб чиқиши, нишонланиши, шакли ва моҳияти ҳам турлича. Бошқача айтганда, ҳар бир миллатнинг ўз сиғинадиган куни ва сиғинадиган мозори бор. Лекин шундай байрамлар ҳам борки, тилидан, динидан, ирқидан, нуқтаи назари, келиб чиқишидан қатъи назар, инсониятни бир тилда сўйлатади, бир хилда ўйлатади. Аслида байрамларнинг улуғлиги ҳам шундадир. Умумжаҳон Ер куни худди ана шундай байрамлар сирасига киради. Биз учун у қадар таниш бўлмаган бу байрам 1970 йилдан буён ўтказиб келинмоқда. Худди шу йили Америка Қўшма Штатларидаги 20 миллион фуқаро экологик муаммолар қаршисида бирлашдилар. Эндиликда бу байрам бутун Ер юзида нишонланмоқда. Шу куни миллионлаб инсонлар атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича турли тадбирлар ўтказадилар. Асосий мақсад — фаол ҳаракатлар йўлига ўтиш, инсоннинг онаси бўлган Ер сайёрасининг ҳаёт муҳитини сақлаб қолиш учун жаҳон миқёсида бирлашиб ҳаракат қилишдир. Фарқли томони шундаки, бу гаплар бугунги кунга келиб қуруқ шиорбозликдан иборат бўлиб қолаётгани йўқ. Ҳозирги кунда дунёнинг қатор давлатларида турли хил тадбирлар, ҳафталиклар ўтказилмоқда. 1990 йилда 141 давлатнинг 200 миллиондан ортиқ фуқароси Бутунжаҳон Ер кунида қатнашди. Жаҳоннинг илғор давлатлари — Япония, Канада, Франциядаги миллий офислар томонидан Ер куни акциялари тарқатилмоқда. Шарқий Европа ҳудудий экологик офисининг хабарига қараганда, офиснинг 2300 дан ортиқ филиали Ер кунини ташкиллаштиради. Бу йил бу оммавий тадбирларда 4 мингдан ортиқ гуруҳ, 181 давлатнинг 500 миллиондан ортиқ фуқароси қатнашади. Дунёнинг қатор давлатларида «Бутунжаҳон Ер куни — 2000» дастури доирасида тадбирлар уюштирилмоқда. 1990 йилда нишонланган Ер кунида иштирокчилар Луар дарёси (Франция) бўйлаб 500 км. гача қўл ушлаб, занжир ҳосил қилишган. Бу — дарёни чиқиндилардан сақлаш, эртанги авлодлар учун асраб қолишга қаратилган даъват эди. Шу куни бир гуруҳ алпинистлар Эверест чўққисидан 2 тоннадан ортиқ ахлат чиқиндилари йиғишган. 5 мингдан ортиқ италиялик автомобиль йўлига ётган ҳолда автомашиналарнинг чиқиндиларига қарши акция ўтказган. Гаити давлатида Ер куни миллий байрам, деб эълон қилинган. Иорданияда 10 мингдан ортиқ талабалар миллий шанбалик ўтказган. Токиода 35000 га яқин япон экологлари Хаёл ороли (ахлатдан ташкил топган орол) да йиғилиб, чиқиндиларни вақтинча қайта ишлаб чиқариш марказини тузишган. Буларнинг барчаси ўз-ўзидан юзага келган ҳаракатлар эмас. XXI аср бўсағасига келиб бундай тадбирларнинг ўтказилишига етарлича асос топилади. Сайёрамиз ривожланиш тарихига қиёслаганда инсоният тарихи лаҳзаларга тенгдир. Бугунги кунга келиб инсоннинг Ер иқлимига таъсири кучайди. Инсон ва табиат ўртасидаги мутаносиблик бузилди. Кўз ўнгимизда иқлим ўзгариши амалга ошмоқда, бутун бошли денгиз қурияпти, «озон туйнуклари», чўллашиш, «кислотали ёмғирлар» ва шу сингари экологик муаммолар таҳдид солмоқда. Бу таҳдид нафақат Ер сайёрасига қаратилган таҳдид, балки инсон ва унинг тақдирига қаратилган таҳдид ҳамдир. Зеро, Ер сайёрасининг тақдири — инсон тақдиридир. Ерга тажовуз шундай давом этаверса, XXI асрда инсоният тақдири улкан хавф остида қолиши муқаррар. Она сайёрамизни яшнаётган ҳолда барқарор сақлаб қолиш, боболаримизни түйдирган, бизни түйдираётган, авлодларимизни түйдирадиган Ер тақдири ҳақида, унинг ортида турган Бани Башар тақдири ҳақида қайғуриш — янги юз йиллик остонасида турган инсониятнинг кечиктириб бўлмас вазифасидир. Инсон тақдирини, хоҳ у ибтидоий аждодлар бўлсин, хоҳ у илмий тафаккур чўққисига етишган бугунги кун кишиси бўлсин, Ерсиз ва унинг табиий ресурсларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Инсон қаерда ва қачон туғилишидан қатъи назар, ягона оиланинг фарзандидир. Онага қарши бориб бўлмаганидек, Ерга ҳам қарши бориб бўлмайди. Ҳар бир экилган дарахт, тозаланган ариқ барқарор атроф-муҳитни таъминлашга ёрдам беради. Ер тақдири тўғрисида қайғуриш кундалик ҳаёт тарзимизга айланмас экан, инсоннинг эртанги тақдири хавф остида қолаверади. Афсуски, дунёда, шу жумладан, Ўзбекистонимизда ҳам Умумжаҳон Ер куни ҳақида тасаввур ҳали тўла шаклланиб улгургани йўқ. Бу борада ҳали кўп ишлар амалга оширилиши керак. Бу оммавий ҳаракатлардан оммавий ахборот воситалари ҳам четда қолмаслиги керак. Умумжаҳон Ер куни — ўз тақдиримиз ҳақида қайғурадиган кун. Бу кун — берган неъматлари учун Ерга шукрона айтадиган кун. Бу кун — қилган гуноҳларимиз учун истиғфор айтадиган кун. Бир сўз билан айтганда, бу кун — Ерга сиғинадиган кун. Инсоният тарихи давомида ҳеч қайси даврда инсон тафаккури XX асрдаги каби илгарилаб кетган эмас. Инсон қайси бир чўққига чиқмасин, қанча кашфиётлар қилмасин, қадами коинотга етмасин, бир лаҳза бўлсин Ердан, илдизидан узоқлашиб кетмайди. Халқимизнинг ардоқли шоири Абдулла Орипов ёзганидек:

Гоҳо ер меҳрини
ўйларкан,
Эсга тушар дорнинг
сиёғи.
Ажаб ҳикмат: одам
ўларкан,
Узилганда Ердан
оёғи...

■ **Шуҳрат ОРИФ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири

ТАҲРИРСИЗ ХАТ

РАИС КИМ УЧУН ЯШАШИ КЕРАК?

Ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлида инсон ҳуқуқлари ва манфаатлари, давлат қонунлари қадрланган мамлакат мустақил, мустаҳкам, ривожланган ва тинч бўлади, деб кўп бор гапирилмоқда. Аммо бу гаплар бизнинг хўжалик раҳбарлари онгига етиб бормаётгани бизни хат ёзишга мажбур қилди.

Андижон вилояти Пахтаобод туманидаги «Намуна» ширкат хўжалигига 1987 йилда Адҳамжон Матисаев раис бўлди. Бизнинг Маданият қишлоғимизда 35 минг аҳоли яшайди. Аввалига жамоа аъзолари билан ҳамфикрликда иш бошлагандан ҳамма суюнганди. Лекин бора-бора атрофига қариндош-уруғларини йиға бошлади. Масалан: ем-хашак омбори мудирлигига қайноғаси Қодир Жалиловни, ер ҳисобчиси лавозимига бўласи Иброҳим Олимовни, кассирликка қудаси Ваҳоб Болтабоевни тайинлади. И. Олимов 1988-94 йилларда лавозимини суиистеъмол қилиб, яқин қариндошлари Азиза Олимова, Қодир Жалилов, Хусанбой Мўминов ва бошқаларга режадагидан кўра икки баробарида уй-жой қуриш учун ер бериб юборди. Ваҳоланки, хўжалигимизда бир ҳовлида уч-тўрт келини билан сиқилиб яшаётганлар етарлича бор. Улар эътибордан четда қолиб кетишди.

Ҳеч жойда ишламайдиган, хўжаликка фойдаси тегмайдиган баъзи қариндошларига гектар-гектар ер ажратиб берди. Масалан: хўжалик ҳудудидаги пойабзал фабрикаси ёнидаги 16 гектар майдон раис ва унинг ҳамтовоқлари тассарруфида. Улар шоли экишиб, рўзғорини бутлаш билан овора. Биз ер сўрасак ёлғон ваъдалар билан алдаб қайтараверади.

Хўжалигимизда муҳташамгина алоқа бўлими бор эди. 1995 йилда А. Матисаев ўз акасига 10 сотих ери билан уй-жой ўрнида берди. Аммо алоқа бўлими ҳали ҳам хўжалик ҳисобида турибди. Алоқа бўлими тармоғини эса чеккадаги тўкилай-тўкилай деб турган бинога кўчириб юборди. Хўжаликда мавжуд техника воситалари ҳам талон-торож қилинди. Техника сақлаш саройи ҳувуллаб қолди. Шундай раҳбарлар билан хўжалик иқтисодиётини юксалтириб бўладими? демократик давлат қуриб бўладими? Биз ҳаққимизни талаб қилиб бир қанча жойларга шикоят қилдик, аммо раиснинг суяниб турган тоғи шунчалар мустаҳкам эканми, ҳеч ким ҳақиқатнинг тагига етолмаяпти.

Хўжалигимиздаги касаба уюшмаси бошланғич ташкилотида 1978 йилдан буён ҳисобчи бўлиб ишлаётган Муқаддам Қўзиевани 1998 йилда «иш ўрнингиз қисқарди», деб ишдан бўшатишган эди. Аслида у кишининг ўрни кимгадир керак бўлган экан. Ўрта маълумотли ҳисобчи дарров топила қолди. Нега бундай бўлди, ахир М. Қўзиева ёлғиз ўғли билан яшайди, ўз ишининг мутахассиси, десак, «Мени ҳеч ким, ҳеч нарса қилолмайди. Бор, қаерга борсанг боравер», дейишдан нарига ўтмайди раис.

Юртбошимиз: «Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак», деб турганда, А. Матисаев ўзи ва қариндошлари учун яшаб келаётганига нима дейиш мумкин?

■ **«Намуна» жамоа хўжалиги аъзолари номидан: М. ҚЎЗИЕВА, А. ФОЗИЛОВА, Н. ЎТАНОВ**

МУНОСИБ ҲИССА

Ҳозир қаерга борманг, катта бунёдкорлик ишларининг гувоҳи бўласиз. Мамлакатимиз, айниқса пойтахт ва Тошкент вилояти улкан қурилиш майдонига айланди.

Ҳозирги биноларга қараб кўнгил яйрайди. Бир-бирига ўхшамайди. Чиройли, қулай, бетакрор. Ана шундай уйлар учун эса албатта, ғишт керак. Аммо бу катта ҳажмдаги ишларга етарли даражадаги ғиштни ишлаб чиқаришнинг ўзи бўлармиди! Аммо Янгийўлдаги «Ғиштинвест» жамоа корхонаси ишлаб чиқараётган қурилиш материалига эҳтиёж катта. Талабни қондириш, харидорлар ишончини оқлаш эса корхона ишчиларининг бош мақсади. Ҳозир бу ерда бир кунда 80 мингта пишиқ ғишт тайёрланмоқда. Мақсад — яқин келажакда бу кўрсаткични 100 минг донага етказиш. Бунинг учун барча имкониятлар бор. Чунки корхонада фақат одамлардан кўпроқ ишлаш, режани ортиғи билан уддалаш талаб қилинавермасдан уларга қулай шароит яратиш маданий ҳордиқ чиқаришлари, яхши ишлаб, яхши яшашлари учун қайғуриш асосий тамойилга айланган. Бугунги кунда жамоада ғишт ишлаб чиқаришдан ташқари пахта териш этаклари, қўлқоплар, махсус иш коржомалари ҳам тайёрланмоқда.

Халқимизда «минг қўшчига бир бошчи» деган нақл бор. Корхона раҳбари Ўткир Маҳмудов жамоага омилкорлик билан етакчилик қилаётгани туфайли ҳар соҳада юксалиш таъминланмоқда.

Юрт равнақи йўлида меҳнат қилаётган, мустақилликни мустаҳкамлашга баракали ҳисса қўшаётган бундай жамоалар пойтахт вилоятида талайгина.

■ **Соҳибжон САЛИМОВ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири

ЯШАШГА ҲАҚЛИ ЭДИНГ, СИНГИЛЖОН!

САМАРҚАНДЛИК МАРҲУМА ҲАДИЧА ҚАҲҲОР ҚИЗИ БИЛАН РУҲИЙ МУЛОҚОТ

Азиз сингилжон! Сени фоний дунёда кўрган эмасман. Лекин соддадил, очиқ кўнгил, бокира қиз эканлигингга имон келтираман. 1977 йилнинг 21 январь куни ёруғ дунёга келганингда, ота-онанг шодликдан еру-кўкка сиғмаганди. Ҳаёт завқидан қалби ғурурга, севинчга тўлганди. Улар сени оқ ювиб, оқ тараб вояга етказди. Ҳеч нарсага зориқмадинг. Тенгқурларинг қатори мактабга бординг. Мустақил юрт бағрида таълим-тарбия олдинг. Билиминг ошди, ақлинг чархланди. Етук шифокор бўлиб халқ соғлиги йўлида чин дилдан хизмат қилишни орзу қилдинг.

Самарқанд тиббиёт институтида талабаликнинг сер-завқ ва серташвиш онларидан баҳраманд бўлдинг. «Аъло» ва «яхши» баҳоларга ўқиб 5-босқичга ҳам етдинг. Бу пайтда фанлардан пухта билим олиб, шифокорликнинг сир-асрорларини эгаллаётгандинг. Сулувликда Кумушбибидай ойни ҳам лол қолдирадиган бўлдинг. Самарқанд шаҳрининг Панжоб даҳасидаги ҳовлирингга кетма-кет совчилар кела бошлади. Айниқса, Умиднинг ота-онаси кўпроқ безовта қилди. Шу йигитга турмушга чиқишингга аянг ва Умиднинг онаси кўпроқ сабабчи бўлди. Улар бир-бири билан дугона ва бир корхонада меҳнат қилишарди. Бирида ўғил, бирида қиз бўлганлиги учун қуда-анда бўлишга келишди. Оқ фотиҳа ўқилди. Тўйгача Умид билан учрашиб турдинг. Унинг бойваччалиги сенга ёққандир, ҳар қалай, тўйга ризолик бердинг. Аммо ўн гулингдан бир гулинг очилмай хазон бўлаётганлигингни сезмадинг. Э, воҳ! Аттанг, афсус! Ёруғ дунёи дундан Кумушбибидай эрта кўз юмдинг. Келин уйи, гўшангаси сени сирли ўлим билан қарши олди. Бахтинг очилмади, қора бўлди. Ўша рутубатли тунда Умид сени қизлик иффатинг бузилганликда айблади, надоматларга буркади. Сен эса бокира эканлигингни исботлашга ҳаракат қилдинг. Минг афсус, буни сен эмас, суд тиббиёт экспертизаси вафотингдан кейин исботлади.

Сирли ўлимга дуч келдинг, дея хулоса чиқаришимизга қуйидаги асослар бор. Биринчиси, 1998 йил 26 октябрь куни «Ҳадича ўзини осиб қўйибди», — дея Умид эрталаб ҳовлисида аюҳаннос солди. Сенинг жасадингни машинасида тиббий тез ёрдам қароргоҳига келтирди: «Доставивший труп супруг в истерике кричал: ... моя жена повесилась!». Однако, при объективном осмотре не какой странгуляционной борозды на шее покойной отмечено не было! В области угла щитовидного хряща гортани отмечалась гематома диаметром — 4 см х 3см, напоминающая следствие какого то насилия». Исми шарифини ошкор қилмасликни илтимос эттан К. А. исмли шифокор шундай деб кўргазма берди. Гиппократ қасамини ичган олий маълумотли шифокор ўз фикр-мулоҳазаларини ҳар қалай тўғри ёзгандир. Терговчининг эса бу хулосани эътиборга олмаганлиги бизни ҳайратлантиради, ўйлантиради. Самарқанд вилояти суд тиббиёт экспертиза муассасаси (бошлиғи Ш. Абдуллаев) томонидан сенинг ўлиминг тафсилотлари ҳақидаги хулосаси бир ёқлама, дейди ота-онанг.

Иккинчиси, «Ҳадича ўзини-ўзи осмаган. Уни бўғиб ўлдиришган ва кейин осишган», — дея дод дейди қариндош-уруғларинг... Чунки, «Умид наркоман экан, неварамга уйлангунга қадар Оксана исмли жувон билан дон олишиб юраркан», — дея ёзади бобонг. Мен оддий журналист сифатида нима ҳам дердим. Ўлиминг юзасидан Самарқанд туман прокуратураси терговчиси Рустам Раупов тергов ишлари олиб борди. У билан сен бойликка рихлат қилган уйда бўлдим. Сенинг ўлимингни ҳеч кўз олдимга келтира олмадим. Ҳайҳот, «шу қувурга чойшаб билан ўзини осган. Мен шу ерга осилса одам ўлиши ва ўлмаслигини аниқладим. Чойшабга қувурнинг занги ҳам ўтиб қолган. Ҳадича осилган чойшабни кимдир ҳожатхонага ташлаб юборган экан. Уни топтирдим ва иккала чойшабни Х. Сулаймонова номидаги республика суд-тиббиёт экспертизаси институтига юбордим. Улар чойшабдаги занг бир хил деган хулоса беришди», — дейди терговчи Рустам Раупов. Наҳотки, эксперт хулосасида чойшабдаги бўйин ва бармоқ излари аниқланмаса? «Занг бир хил» деган мужмал жавобга мен нима дейишимизни ҳам билмадим. Рустам Рауповни тажрибали терговчи, узоқ йиллик меҳнат фаолиятига эга дейишади. Сенинг ўлиминг ҳақида қудалар ўртасида катта жарлик пайдо бўлган бир пайтда терговчи хушёрлик ва аниқлик билан иш олиб борганда яхши бўлармиди, дея ўйлайман. Менингча, чойшабни эмас, сенинг жасадингни Тошкент суд-тиббиёт экспертизасидан ўтказганда икки томон ҳам жунбушга келмаган бўлармиди! Маҳаллада ортиқча гап-сўзлар бўлмасмиди? Шу ўринда терговчи Умиднинг гиёҳванд воситалар истеъмол қилганлигини ёки қилмаганлигини экспертиза орқали пухта аниқлаштириши лозим эди. Унинг гиёҳванд моддани истеъмол қилгандан сўнг руҳий ҳолатига ҳуқуқий баҳо берилганида эди, мақсадга мувофиқ бўларди.

Умидни қоралашга ҳаққим йўқ. У ёш ва навқирон йигит. Мустақил ҳаётга қадам қўйган инсон. Лекин сенинг сирли ўлимингни танҳо у билади. Шу боис Умид терговда ҳам, судда ҳам ўлиминг тафсилотини виждонан тўғри айтиши ҳамма учун жуда зарур эди.

Сингилжон! Аянг сенинг ўзингни ўзинг осганлигинг ёки бўғилганлигингни чин дилдан билишни истайди. Даданг: «Бу не сир-синоат, сирли ўлим бўлди», — дея зор қақшайди. Қудалар эса «Тўй қилиб, эл-юртга ош бериб кўргуликка қолдим. Йиққан-терганим сувга оқиб кетди», — дея ҳайқиради. Ҳозир ҳар икки томон ғазаб отига қамчи босаяпти, тергов ва суд жараёнларидан кўнгиллари тўлмаяпти.

Нуробод тумани суди сенинг ўлиминг билан боғлиқ жиноий ишни кўриб, атрофлича тўла текшириш мақсадида қайта терговга юборди. Вилоят суди эса (раиси С. Турсунов) ишни кассация тартибида жабрланувчиларнинг иштирокисиз кўрди. Сенинг ўлиминг ҳақидаги жиноий ишни қайта терговга эмас, балки Сиёб тумани судига топширди.

Яқинда Сиёб тумани суди сенинг ота-онанг, қариндош-уруғларинг ва адвокат Ҳамза Нурмуҳаммедовларни суд йиғилишига чақирмасдан ишга нуқта қўя қолди. Бу хатти-ҳаракатни мен ҳам тушунмадим.

■ **Лутфулла МАМАСОЛИЕВ,**
«Ўзбекистон овози»нинг махсус мухбири

ХОРИЖГА ЭКСПОРТ ҚИЛИНДИ

Хатирчи пахта тозалаш заводи тумандаги пахтани қайта ишловчи ягона саноат корхонаси хисобланади. Завод ўтган йили туман жамоа хўжаликларидан 33500 тонна пахта хомашёси қабул қилганди. Шундан 23064 тоннаси қайта ишланиб, 7000 тонна юқори сифатли тола олинди.

— Шу йил 1 апрелгача олинган толанинг 1915 тоннаси республика эхтиёжи учун, 5085 тоннаси хорижий мамлакатларга экспорт қилинди. Жумладан, Голландиянинг «Глекор», Австриянинг «Альтро», Италиянинг «Индутюк» фирмаларига давлат буюртмаси асосида сотилди, — дейди завод директори Суннат Носиров.

Бундан ташқари, бу йил экиш-тикиш учун 1500 тонна уруғлик чигит тайёрлаб, 730 тоннасини туман хўжаликларига, 350 тоннасини Наманган, Самарқанд пахтакорларига етказиб берди. Улар асосан «С — 9070», «Оқдарё — 6» навли уруғлик чигитларидир.

■ **Ўткир ПЎЛАТОВ, Навоий вилояти.**

ҚУЛАЙЛИК

Сурхондарё вилояти маркази Термиз шаҳри билан воҳанинг шимолий тумани — Узун оралиғидаги масофа икки юз чақиримдан зиёд. Шу пайтгача ана шу оралиқда йўловчилар учун фақат битта шаҳарлараро поезд қатнови йўлга қўйилган эди. Аҳоли таклифистакларини инобатга олган Термиз темир йўли бекати маъмурияти яқинда қатновни яна иккитага кўпайтирди. Эндиликда поездлар Термиз — Сариосиё оралиғида кунига уч марта қатнаяпти.

■ **«Туркистон-пресс»**

ТАДБИРКОР, ИШБИЛАРМОНЛАР КУНИ

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси томонидан шу йилнинг апрель ойидан деҳқон, фермер, ширкат хўжаликлари, шунингдек махсулот ишлаб чиқарувчи тадбиркор, ишбилармонларга ҳуқуқий жиҳатдан ёрдам кўрсатиш мақсадида ҳар ойнинг биринчи ва сўнгги шанба кунлари тадбиркор-ишбилармонлар куни деб эълон қилинди.

Ишбилармонлар кунида фуқаролар республика прокурори ўринбосарлари ва махсус бўлим бошлиқлари томонидан, шунингдек туман ва шаҳар прокурорлари томонидан қабул қилинади. Режада қабул қилиш жойи, вақти, лавозими фамилияси телефон номерлари белгилаб қўйилган.

Ишбилармонларни қабул қилиш пайтида келиб тушган аризага алоқаси бор ташкилотлар, идоралар, корхоналар раҳбарлари чақирилиб масалалар биргаликда ҳал қилинади.

■ **Реймбой ЕШИМБЕТОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

ИССИҚ ЖОН ИСИТМАСИЗ БЎЛМАЙДИ

II-Тошкент давлат тиббиёт институти болалар жарроҳлиги кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор Шавкат Салимов билан суҳбат

— Ҳурматли Шавкат ака, умумбашарият бугун иккинчи минг йилликнинг интиҳосини бошидан кечирмоқда. Биз учинчи минг йилликнинг остонасида турибмиз.

Таъбир жоиз бўлса минг йилликлар орасидаги, тузумлар орасидаги ўтиш даврининг аҳамияти беқиёс. Бу ҳаётнинг барча жабҳаларида сезилмоқда. Шу жумладан табобатда ҳам. Сиз тажрибали шифокор, моҳир раҳбар ва ихтирочи олим сифатида ўзбек табобатининг эртаси тўғрисида нима дея оласиз?

— Даставвал умумжаҳон табобати тўғрисида сўзлашсак. Йигирманчи аср медицина соҳасида ҳам ўзига хос инқилоблар асри бўлди. Неча замонлар бедаво ҳисобланган дардларни ташхислаш ва даволаш имкониятлари очилди, жаҳонда биринчи марта қорин, кўкрак бўшлиғи, мия бўшлиғи операцияларни муваффақият билан амалга оширилди, операцияларда оғриқсизлантириш муаммолари ўзининг ечимини топди, микробларга қирон келтирувчи воситалар-антибиотиклар ва сульфаниламид препаратлари яратилди. Ўсма хасталикларини жарроҳлик, нурлаш ва дори-дармон билан даволаш каби уйғунлашган усуллар кенг йўлга қўйилди, аъзо ва тўқималарни кўчириб ўтказиш муаммолари ижобий ҳал қилинди. Асрлар мобайнида бутун-бутун шаҳарларни, ўлкаларни қирғин-барот қилган вабо, ўлат, тулляремия каби ўта хавфли эпидемия ва пандемияларнинг илдизига болта урилди, сил, моховга каби бедаво дардларга таъсир этувчи дори воситалари яратилди. Миллионлаб одамларнинг ҳаётига зомин бўлиб келаётган чинчечак 1973 йилда ер юзидан бутунлай супуриб ташланди. Эмлаш билан жуда кўп юқумли дардларнинг олди олинадиган бўлди. Буларнинг барчасига ҳам ўз-ўзидан эришилгани йўқ, бу муваффақиятларнинг замирида қанчадан-қанча фидокорларнинг заҳмати меҳнати ва уйқусиз тунлари ётибди. Улар байни ўзи ёниб, бошқаларни ёритаётган шамдек жонларини медицина тараққиёти йўлида фидо қилдилар. Бевосита ўзбек табобатига келсак, ватанимизнинг барча вилоятларида ўзининг бой моддий-техник ва интеллектуал базасига эга бўлган тиббий марказлар очилди, олий ва ўрта маълумотли тиббиёт ходимлари тайёрлайдиган ўқув даргоҳлари яратилди. Ўзбек табобати хазонга академик В. Воҳидов, У. Орипов, Ш. И. Каримов, М. Абдуллахўжаева, И. Мусабоев, профессор Д. А. Рустамов, Ф. Г. Назиров, А. Сулаймонов каби етук инсонларни етказиб берди. Медицинамизнинг бевосита бугунги кунига назар ташлайдиган бўлсак, эришилган шунча муваффақиятларга қарамай, олдимизда турган муаммолар сон-саноқсиз. Экологиянинг ёмонлашуви, кимё саноатининг инсон ҳаётига тобора қўполроқ аралаша боруви, урбанизация (шаҳарлашиш) сабаб ҳис-ҳаяжоннинг кўпайиши оқибатида аъзо ва тизимларнинг тараққиёт нуқсонлари билан дунёга келаётганларнинг сони кўпаймоқда, республикамиз учун хос бўлган буйрак-тош, ўт-тош хасталиклари, буқоқ каби иллатларнинг ҳиссаси ҳали камайгани йўқ. Бунинг устига орттирилган иммун танқислиги синдроми, ёмон сифатли ўсмаларнинг кўпая бориши ҳали бедаво ҳисобланиб келинмоқда. Аҳолининг тиббий саводхонлиги ҳали жуда паст, маънавий тафаккури ҳам ҳали етарли даражага етмаган, бунинг оқибатида ичкиликбозлик, гиёҳвандлик, токсикоманлик ҳамда бу кусурларнинг асоратлари сифатида юзага келадиган кўпдан-кўп хасталиклар, зурриёдларнинг ногирон бўлиб дунёга келишлари каби ҳоллар ҳали ўз ечимини топгани йўқ. Демакки, биз учинчи минг йилликка ўзимизнинг дунё-дунё муаммоларимиз, ташвишларимиз, изтиробларимиз билан кириб бормоқдамиз.

— Ҳурматли устоз! Жаҳоннинг кўпгина номдор башоратгўйлари, астрологлар, футурологлар билан шуғулланувчи мутахассислар, йирик прогнозист олимлар учинчи минг йиллик ўн саккиз минг олам вакилларининг уйғунлашиши, умумбашарий муаммоларнинг ижобий ҳал бўлиши, инсон ўзлигини тўлалигича англаб етиши даври бўлишидан хушхабар бермоқдалар. Бу борада сизнинг фикрингиз қандай, яъни табобат ҳам ўзининг муаммоларидан узил-кесил қутулиб кета оладими?

— Мен юқорида куйиниб айтганларим фақатгина табобатга тааллуқли эмас, улар умуминсоний муаммолардир. Зеро, шундай экан уларнинг ечими устида фақат шифокорларгина эмас балки, сиёсатдонлар, файласуфлар, риёзиётчилар, диний ва дунёвий илм вакиллари биргаликда, кўлни-кўлга бериб ҳаракат қилишлари керак. Фақат шундагина биз ташвиш ва муаммоларимиз ҳал бўлган, бахтли келажакка кириб борамиз.

Умумжаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти учинчи минг йилликда инсониятни ўсмалардан, ОИТСдан, гиёҳвандлик ва ичкиликбозлик балоларидан қутқариш учун, ер юзидаги инсонларнинг ёппасига саломатлашиши ва бахтли ҳаёт кечириши учун умумжаҳон бўйича кенг қамровли илмий-амалий тадбирларни амалга оширмоқда. Ўрта Осиё ҳудуди бўйича олиб қаралаётган бўлса бу муҳтарам Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов томонидан икки мингинчи йилни «Соғлом авлод йили» деб эълон қилиниши дунёвий масала бўлди. Ўзбеклар «Қўшнинг тинч, сен тинч» деган ажойиб мақол бор. Ҳақиқатан олганда, қўшнингни уйида можаро бўлиб турган уйда ҳолда сенинг тинч бўлишинг, қўни-қўшнилар хастаю-мубтало бўлган ҳолда сенинг соғ яшашинг ва ҳамсоянгнинг қозони қайнамаган ҳолда сенинг тўқ ва беғам юришинг даргумон. Демакки, Ўзбекистон аҳолиси соғлом ва бахтли яшар экан бундан бутун Ўрта Осиё ҳудудидаги республикалар манфаатдордирлар. «Соғлом авлод йили» нафақат медикларнинг, балки шу юрт фуқароларининг ҳаммасини келажак олдида, шу келажакнинг соҳиблари бўлмиш зурриёдларимиз олдида масъулиятларини бир неча карра оширади. Имоним комилки, бу умуммиллий кураш яқин келажакда ҳур диёримизда ўзининг ширин-шакар меваларини бера бошлайди.

— Ҳурматли устоз! Сиз раҳбарлик қилаётган жамоа узоқ йиллардан буён болаларда учрайдиган йирингли-яллиғланишли хасталикларни, ошқозон яраларини, жигар циррозини, эхинококкозларни, пешобтаносил тизими аъзоларининг туғма тараққиёт нуқсонларини янгича, кам жароҳат берадиган самараси юқори усулларда даволаб келаётганлигидан хабардормиз...

— Дарҳақиқат, биз бу муаммолар устида анча йиллардан буён изланишлар олиб бормоқдамиз. Нима учун айнан шу йўналишларни танладингиз? — деган ҳақли савол туғилиши мумкин. Таассуфки, юқорида қайд этиб ўтилган хасталиклар диёримизда нисбатан кўп учрайди. Масалан, йирингли-яллиғланишларни олиб қарайлик. Иқлимимизнинг нисбатан илиқ ва иссиқ бўлиши микробларнинг яшаб, кўпайиши учун қулай шароит туғдиради, ўйинқароқ болаларимиз эса тез-тез турли-туман жароҳатлар олиб турадилар. Жароҳатга тушган микроорганизмлар эса айниқса, иммунитети паст болалар организмида тез кўпаяди ва ўз вақтида зарурий даво тадбирлари ўтказилмаса, қоннинг ҳатто суякнинг йирингланиш-сепсис ва остеомиелитларга олиб келади. Буларнинг оқибати ўсувчан вужуд учун қанчалик хавфли эканлигини изоҳлаб ўтиришга ҳожат йўқ. Бугунги кунда шундай асоратлар билан клиникамизга тушаётган болаларни замонавий фан-техника ютуқларидан фойдаланган ҳолда тез ва асоратсиз даволаб юбормоқдамиз.

Ошқозон-ичак яралари масаласига келсак, илгарилари бу иллат фақат катталардагина учрайди деб ҳисобланар эди. Афсуски, бугунги кунда мазкур хасталик ҳам анча яшариб қолди, яъни ҳатто мактабгача ёшдаги болаларда ҳам бу дард ва унинг мудҳиш асорати-оғиздан ва ичакдан қон кетиши ҳоллари учраб турибди. Биз бундай болакайларни ҳам самарали даволаш усулини йўлга қўйганмиз.

Жигар циррози деган дард бор, бунинг қанчалар оғир эканлигини шифокор яхши тушунадилар. Бунда зарарловчи омиллар таъсирида хўжайралар тўхтовсиз ўлиб, қуриб бораверади, дори-дармонлар кам наф беради. Болада астасекин қорин истисқо ҳисобига катталашиб, кўл-оёқ ингичкалашиб бораверади, ошқозон ва ичакдан қон кетиб, талоқ катталашиб шишади. Зарурий даво чоралари ўз муддатида ўтказилмаса, бола нобуд бўлади. Илгарилари болаларда циррознинг асоратларини камайтириш учун талоқ кесиб олиб ташланар ва меъда ичакдан қон кетишини шу билан камайтиришга эришилярди. Биз бугунги кунда талоқни олиб ташламасдан асоратларни бартараф этиш ва имкон қадар жигарни халокатдан сақлаб қолишга хизмат қилувчи бир қанча операцияларнинг модификацияларини ишлаб чиқдик. Ушбу мавзуда илмий иш ёқлаш олдида турган шогирдларим бор.

Пешоб — таносил тизимининг туғма тараққиёт нуқсонлари ҳам болалар жарроҳлигининг энг оғриқли саҳифаларидандир. Нега десангиз, бугунги кунда болалар хирургияси бўлимларига тушаётган беморларнинг 40 фоизидан ортиғини урологик патологиялар ташкил қилади, шуларнинг ҳам катта фоизи туғма тараққиёт нуқсонлари ҳиссасига тўғри келади. Бу гуруҳдаги мубталоликларнинг айримлари (буйракларнинг аплазияси ёки агенезияси-буйракнинг ривожланмай қолиши ёки туғма йўқлиги) болаларнинг ўлик туғилишига олиб келса, баъзилари (қовуқ экстрофияси, қовуқ олд деворининг очиқлиги, гипоспадия-эписпадия-олатнинг нотўғри ривожланиши) тириклигининг ниҳоятда оғир, изтироби кечишига, жисмоний, руҳий ва жинсий жиҳатдан азобланишига сабаб бўлади. Ўз вақтида ёрдам кўрсатилмаса, оғир асоратлар ривожланиши оқибатида бемор ҳаётидан кўз юмиши мумкин. Пешоб-таносил тизими туғма тараққиёт нуқсонларидан айримлари (мояклардан ёрғоққа тушмай қолиши, уруғ йўлларининг кистаси, истисқоси турли-туман чурралар) ўз вақтида жарроҳлик ёрдами кўрсатилмаса, бепуштликка олиб келиши мумкин. Кўриб турганингиздек, сўнгги йилларда бундай тоифадаги беморлар ҳам нисбатан кўпаймоқда. Экологик бухронлар, кимёлашиш, урбанизация, хатарли ҳис-ҳаяжонлар кўпайтирмоқда уларни. Биз бу беморларни имкон борича эртароқ ёшда, замонавий фан-техника ютуқларини қўллаган ҳолда даволаб, соғлом ва бахтли ҳаёт қучоғига қайтармоқдамиз. Шу билан бирга жабҳада илмий изланишлар олиб бор, қайси ёшда, қайси операция усулини қўллаш мақбуллигини аниқ-яққол далиллар билан исботламоқдамиз. Биз яқин келажакда бу борадаги кўплаб ихтиро ва кашфиётларимизни эълон қилмоқчимиз.

Бизда ниҳоятда катта интеллектуал потенциал бор, клиникамиз ҳам республикамизда болалар жарроҳлигининг кўпгина жабҳалари бўйича етакчи ҳисобланади. Моддий-техника базамиз ҳам ўзига яраша. Шундай бўлса-да, биз юртимизга, элимизга янада кўпроқ фойдамиз тегиши учун замонавий табобатнинг айрим асбоб-ускуналарига муҳтожмиз. Жумладан, биз болаларда қорин бўшлиғи хасталикларини тез ва соз ташхислаш, жароҳат етказмасдан операция кесимисиз дарддан фориғ қилишимиз учун бизга лапароскоп (қорин бўшлиғи аъзоларини кўрувчи оптик жиҳозга эга бўлган асбоб) асбобига жуда муҳтожмиз. Бу асбоб билан биз болаларда энг кўп учрайдиган хасталиклардан бири аппендицит (чувалчангсимон ўсимтанинг яллиғланиши)ни ҳам олиб ташлашни йўлга қўйишимиз мумкин. Дарвоқе, мана шу масалада бизга гуманитар (инсонпарварлик) имдоди беришни биз «Соғлом авлод учун» жамғармасидан илтимос қилмоқчимиз. Шоядки, жамғарма бизни тўғри тушуниб муаммомизни ҳал қилиб берса ва биз имкониятдан фойдаланиб, халқимизга кенгроқ кўламда тиббий ёрдам берсак...

— Фурсатдан фойдаланиб, муштарийларимизга тилакларингизни билдирсангиз...

— Авваламбор ҳеч ким касал бўлмасин, дард кўрмасин. Энг қутлуғ тилагимиз шу, мабодо, «иссиқ жон иситмасиз бўлмайди» деганларидек, замондошларимиз биз томондан ёрдамга муҳтож бўлиб қолишса, ҳеч истиҳолага бориб ўтирмай, II-Тошкент давлат медицина институти клиникаси, 8-корпус, 3-қаватида жойлашган клиникамизга мурожаат қилишлари мумкин. Биз вилоятларимиздан ҳам бизга даволанишни истаб келганларни ҳеч овора қилмасдан қабул қилиб тегишли ёрдамни берамиз. Биз халқимизга ҳалимиз текканидан ва тегиши мумкинлигидан бахтиёрмиз.

Суҳбатимизнинг адоғида муҳтарам ота-оналардан илтимосим: азиз, юртдошлар, ўзингиз ва болаларингиз саломатлиги ва бахти учун тиббий саводхонлигингизни оширинг, илмий оммабоп китобларни ўқинг. Шунда кечикиб мурожаат қилган айрим ота-оналарга ўхшаб афсусга ҳожат қолмайди.

■ **Алимжон ФАҚИРОВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси**

ЯХШИЛАР ЁДИ

БУЛОҚ КЎЗИН ОЧГАН ИНСОН

Бир олис юртда мусофирлардан ул савол сўрашаркан:
— Умрингда дарахт экканмисан? Кўприк қурганмисан? Булоқ кўзин очганмисан?

Ўзидан ажойиб хотира қолдирган Фозил Очилов ҳар учала саволга ҳам ижобий жавоб бера оладиган табаррук зотлардан эди. Фарғонанинг Чимёнини биласизми? Ҳозирда бутун дунёга машҳур шифобахш сиҳатгоҳлар гўшасига айланган бу жой аҳли, кекса-ю ёш Фозил ака номини эҳтиром билан тилга олади. Бу ерга келиб унинг тоза ҳаволаридан баҳраманд бўлиб, дардга даво сувлари таъсирида саломатликларини тиклаб кетаётганлар минглаб...

Нечук Тошкентдек шаҳри азимнинг Самарқанд дарвозасида туғилиб ўсган Фозил Очилов бундай эҳтиромга сазовор бўлди?

Олтиариқ Чимён қирлаларининг этагида. Хушманзара, кўркам бу жойда нефть конлари бор, кичкинагина

кончилар шаҳарчаси доимо гавжум. Нефть конининг медицина-санитария қисмида, кончиларни шу мўъжаз масканда даволашарди. Шу ерда нефть қидирув ишлари бораётган пайтда тасодифан чиқиб қолган қайноқ сувдан, айрим оёқ-қўли оғриган ишчилар ўзларича (шу сувга тушиб) шифо топганини сўзлардилар. 1953 йили кончилар шаҳарчасидаги медицина-санитария қисмига раҳбар бўлиб келган Фозилжон Очилов ҳам бунга эътиборини қаратди.

— Бу шифокорни ўша йиллардан бери биламан, — дейди чимёнлик фахрий Тургунбой Мирзаахмедов. — Кон идорасининг медицина қисми икки-уч хонадан иборат, нураб ётган эски бинога жойлашганди. Қисқа муддатда шифохона таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Ташкилотчи одамга гап йўқ экан. Буни қаранги, булоқ сувининг уйлаб касалликларга даво бўладиган шифобахш хусусияти аниқлансада, ундан даволаш мақсадида фойдаланишга рухсат олиш осон кечмаган. Бунинг учун албатта Москванинг розилиги керак бўлган. Барибир бу сувнинг шифобахшлигига амин бўлган Фозилжон рухсат олмагунча қўймади. Нефтчилар шаҳарчаси медицина-санитария қисми хузурида дастлаб 25 ўринли Чимён физиотерапия шифохонаси қурилиб, ишга туширилди.

— Фозил ака ўз касбини чин дилдан қадрлайдиган ва севган, тиббиёт оламига дахлдор ҳар бир кашфиётни, ихтирони, янгиликни тезда илғаб оладиган зот эдилар, — дейди филология фанлари номзоди Набижон Солиев.

Ҳа, Чимёнда олти йил ишлаган бўлса, шу даврда у ўзидан ажойиб ёдгорлик — шифобахш Чимён сувларининг ишга туширилишига эришиб кетди.

Ҳозирги кунда Чимён қишлоғида 4та йирик сиҳатгоҳ ишлаб турибди. Уларда бир йўла икки мингга яқин одам ўз саломатлигини тиклаши мумкин.

Кейинчалик у киши республика физиотерапевтика шифохонаси бош врачи, «Ботаника» кардиология санаторийси бош врачи каби лавозимларда ишлаб, Ўзбекистонда физиотерапия ва курортология фани ривожига катта амалий ҳисса қўшди. У тиббиёт фанлари номзоди эди.

Бу инсоннинг оламдан ўтганига ҳам ўн етти йилдан ошди. Ундан яхши ном, дунёга машҳур шифобахш Чимён суви қолди. Ажойиб фарзандлари, юзлаб шогирдлари, издошлари у киши бошлаган ишларни давом эттиришмоқда. Ҳа, хайрли ишлар орасида энг мўътабари булоқ кўзини очиш экан. Булоқ кўзини очганлар халқ хотирасида абадийликка яна бир ном айлаб қолдиради.

■ **Алишер ИБОДИНОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

Тадбирлига тан бериш керак. Сирдарё шаҳридаги қаровсиз ва чиқинди жойда ҳеч кимнинг хаёлига келмаган замонавий АЁҚШ мажмуи бунёд бўлди. Ҳозирги кўркам кўринишдаги бу жой «Шаҳристон» хусусий фирмасига қарашли. Фирма раҳбари Неъмат Саъдиевнинг саъй-ҳаракатидан аҳоли мамнун.

— Бундай ишни амалга оширишнинг ўзи бўлмайди, қанчалар ҳужжатлар йиғиш, турли хил идоралардан изн олиш керак. Бироқ, иштиёқ бўлса, мақсадга эришиш мумкин, — дейди Неъмат Саъдиев.

Суратларда: *тадбиркор. Н. Саъдиев фарзандлари билан бугунги ишлар борасида суҳбатлашмоқда.*

КАНАДАНИНГ САХОВАТИ

Канада ҳукумати Иордан дарёси атрофини минадан тозалашни молиялаштириш мақсадида 500 минг Канада доллари (350 минг АҚШ доллари атрофида) ажратишга қарор қилди.

1998 йил июль ойидан буён Канада ҳукумати Норвегия ва Исроил билан ҳамкорликда Иорданияга ёрдам кўрсатиб келмоқда. Шу вақтгача Иорданияга баҳоси 800 минг Канада долларига тенг бўлган миналарни топишда ва уларни зарарсизлантиришда фойдаланиладиган техника етказиб берди.

ЧЕХИЯ НИЯТИДАН ВОЗ КЕЧДИ

Чехия ҳукумати Эронга атом электр станцияси қуриш учун керакли асбоб-ускуналарни сотиш ниятидан воз кечди.

Чехия президенти Вацлав Гавел Эрон жанубида қурилаётган АЭС учун совутиш тизими ва бошқа ускуналарни етказиб беришни тақиқловчи қонунни қўллаб-қувватлади. Маълумотларга қараганда, АҚШ ва Буюк Британия ҳукуматларининг Эронга АЭС қурилиши учун керакли жиҳозларни етказиб бераётган мамлакатларга қаршилик билдиргани сабабли Чехия президенти шундай қарорга келган.

ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ СЕЗИЛМОҚДА

Йилнинг биринчи чорагида Хитойда иқтисодий ўсиш суръати 8,1 фоизни ташкил этди. ХХР бош статистика бошқармаси вакили Лю Чэнсяннинг таъкидлашича, биринчи чоракда Хитой экспорти ўтган йилгига нисбатан 39 фоиз ўсган. Ташқи савдодаги ижобий қолдиқ эса 5,2 миллиард долларни ташкил этган.

ҲАРБИЙ СОҲАДА ҲАМКОРЛИК

Нигерия ва Жанубий Африка Республикаси (ЖАР) ҳукуматлари минтақада барқарорликни таъминлаш учун ҳарбий соҳада ўзаро ҳамкорлик ўрнатмоқда. Яқин кунларгача ушбу икки мамлакат ўртасида ҳарбий алоқалар бўлмаган. Айни пайтда ЖАР ва Нигерия ҳарбий делегациялари ўртасида ҳарбий алоқа ўрнатиш ва ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинмоқда. Сўнгги маълумотларга қараганда, томонлар ўзаро кадрлар тайёрлашга келишиб олган.

УКРАИНАГА ТАШРИФ БУЮРМОҚЧИ

Жорий йилнинг 6 июнида АҚШ Президенти Билл Клинтон Украинага расмий ташриф буюради. Украина президенти матбуот хизмати маълумотига кўра, Б.Клинтоннинг Киевга ушбу ташрифи чоғида икки мамлакат ўртасидаги мавжуд стратегик ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган масалалар муҳокама қилиниши режалаштирилган.

ТЎҚНАШУВ

Эрон махсус хизмати ходимлари ва наркотик моддалар савдоси билан шуғулланувчи жиноятчилар ўртасида қуролли тўқнашув бўлиб ўтди. Натижада 29та жиноятчи ўлдирилди, 482 киши ҳибсга олинди. Шунингдек, 2,5 тонна наркотик модда мусодара қилинди. Қуролли тўқнашув 16 апрель куни Эрон-Афғонистон чегарасида бўлиб ўтган. Хабарларга кўра, жиноятчилар наркотик моддаларни Эрон орқали олиб ўтиб, Европа ва Яқин Шарқ мамлакатларида пуллашни режалаштирган.

СЎКУВЧИЛАР УЧУН ЖАЗО

Одамлар бор, хушмуомала гапириб туриб: баччағар, занғар... Баъзида бу сўзлар юқори поғонадан-поғоналаб кетаверади. «Нега сўкиниб гапирасиз?» десангиз бўлсангиз, «Э, шу тил кўрсаг бесуяк, бир ёғи гапни галга қовуштирмади», дейишади тап тортмай.

Беғараз сўкинишнинг балки унчалар кўп зарари йўқдир. Бу бизда, қани хорижда шунака сўкиниб гапириб кўрингчи, энангизни учиргундан кўрсатиб қўйишаркан, немислар ҳатто жин урсин ҳам дейиша олмас экан. Мабодо биронтасининг оғзидан шундай номақбул сўз чиқиб кетса, оғизини чайқаб келаркан.

Гамбург шаҳридаги фабрикаларнинг бирида Герман Шайнер уста-мураббий бўлиб ишлайди. Шайнер цехда ишловчиларнинг сўкканини эшитса, дарҳол боллаб «ювади». У кўл остидагиларни хушмуомалаликка ўргатишнинг галати йўлини топди. Оғзи шалоқ ишчини оғзини совунлаб ювишга мажбурлайди. Тез кунда 43 нафар ишчининг оғзи «тозаланди», Шулардан яна 11 нафари аёллар дейг.

Албатта, бу усул ҳаммага мойдай ёқяпти, дейиш қийин. Сўконингичлар ҳам бўш келишмаяпти, 55 ёшни уриб қўйган шундай ашаддий «ширинсўзлик» фидойиси Шайнерни судга бериб ҳам кўришди.Лекин суд уни оқлади. Совун мазаси оғзидан кетмаган ишчилар туф, сенга деди-ю, қоғозроққа шикоят қилишди.

Фабрика маъмуриятига бўлса тинчлик керак, «оғиз тозалаш» билан иш битармиди. Маъмурият уста — «тозаловчи»ни ишдан бўшатишга қарор қилди. «Чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди!» дейди Шайнер «Weekly World Nevs» журналига берган интервьюсида.

На чора, Герман Шайнер ҳозирча сўкувчиларга қарши шу усулда курашяпти. Ажабмас, «жамоат жойларида сўкиш ман этилади» деган қонун чиқаришга эришса.

Совун «гар-гара»ни истамасангиз сўкманг, ҳатто жаҳлингиз чиқсаям. Немислар шундай қилишяпти экан.

■ **Хорижий манбалар асосида Саида САЙХУН тайёрлади.**

ШЕЪР ВА ШУУР

МАНГУЛИК УМРИНИ КЎРГАН БЎСТОНИМ

КЎЗ ЁШИНГ ҲАМ ЖАВОҲИР

Яхшилик қил, ҳеч кимга ёмонлик раво қилма,
Мулки кўпни дўст билиб кўзга тўтиё қилма,
Мартабасига учма, оёғидаанда қучма,
Ўз қадринг уриб ерга дардинг бедаво қилма.

Кўз ёшинг ҳам жавоҳир, уни ҳар жойга тўкма,
Ялиниб дуч келганга ожиздек наво қилма,
Меҳнат қил, жафокаш бўл, меҳнатнинг таги роҳат,
Ишрат қилгудек ўзни эл ичра расво қилма.

Ўткур айтар: бир умр эй дўстим камтарин бўл,
Кечиб ақлу ҳушингдан манманлик даъво қилма.

ҚУЁШЛИ ЎЛКАМ

Мангулик умрини кўрган бўстоним,
Айтилиб бўлмаган тарих-достоним.
Эртаси умидли-дориламоним,
Қуёшли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Мардларинг довруғи тутган дунёни,
Қуёшинг тарқатар меҳр-зиёни,
Булбуллар такрорлар чалган навоингни,
Эъзозли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Бағрингда ушалди асрий армоним,
Оқ олтин тоғидур уйган хирмоним.
Саховат бобида тенгсиз ошёним,
Шарафли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Самонинг қўйнига қўл солди ўғлинг,
Юлдузлар юртига йўл солди ўғлинг,
Эзгулик-меҳнатдан толмайди қўлинг,
Шукуҳли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Сен томон кимлар ҳам тош отмадилар,
Темурларинг гўрда тинч ётмадилар,
Баъзилар қадрингга ҳеч етмадилар,
Бардошли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Тоғларинг бағрида бойлигинг бисёр,
Боғларинг қўйнида яшнайди баҳор,
Булоқларинг қайнаб куйлайди ашъор,
Баҳорли ўлкамсан, Ўзбекистоним.
Оламда ҳилпирар байроғинг бу кун,
Дунёга таралган довруғинг бу кун,
Ўткуринг мадҳингни куйлайди мамнун,
Мустақил ўлкамсан, Ўзбекистоним.

МУҲАББАТ

Тоғлар умри билан
тенгдир ёшинг ҳам,
Умрин серфайз этдинг
қари-ёшнинг ҳам,
Меҳрини жўшдирдинг ой,
қуёшнинг ҳам,
Улуғликда танҳо ўзинг муҳаббат.
Боғлар ҳам файзлидир
агар сен келсанг,
Дарёлар ўзандан тошар сен келсанг,
Бахтга кон бўлғуси башар,
сен келсанг,
Қалблардаги наво ўзинг муҳаббат.
Гоҳида сен сабаб кўзлар аччиқ ёш,
Гоҳида қувончсан, гоҳида бардош,
Гоҳ ўтли ғазаб, гоҳ беҳад ювваош,
Дардларимга даво ўзинг муҳаббат.
Ўткуринг қалбин ҳам забт этдинг бугун,
Вужудим чўлғади ногоҳ хуш туйғу,
Билмам, тушимми ё, ўнгиммикан бу,
Энг муқаддас маъво ўзинг муҳаббат.

ҲАВОЛА ҚИЛСАМ

Йўлларимни ёритган ишқингни машъал қилсам,
Узун тунлар ёд этиб, номингга шеърлар битсам,
Ёнимдан кетмасанг сен бир гапириб минг кулсам,
Қалбимга ўлтиришни сенга ҳавола қилсам.
Ўқиганда шеърларим номингни илғаб олсанг,
Не тўғрида ёзмайин шеъримни чулғаб олсанг,
Менинг номимни сен ҳам қайноқ юракка солсанг,
Нега нолиб қолдинг де шунда ҳам нола қилсам.

Куз фасли баҳор бўлиб келдинг ўзинг юракка,
Қўлларимда жисмингни бир умр лола қилсам.
Баъзан рашк қиласанми тутасан кўп сўроққа,
Таъқиб этмайсанми айт, умрим завола қилсам.
Ёндирма жисмимни сан кўкдаги қуёш каби,
Олдингку ҳаловатим ул ёнга оташ каби,
Қийнама Ўткурингни бирга бўл сирдош каби,
Мақсадим ишқингдан зўр азим шалола қилсам.

■ **Ўткир ЖЎРАЕВ**

ЮНЕСКО КАФЕДРАСИ

Буюк қомусий олим Абу Али ибн Сино номидаги Бухоро тиббиёт институтида ЮНЕСКОнинг кафедраси очилди. Ушбу олийгоҳнинг клиник шифохонасида фаолият кўрсатаётган кафедрани тиббиёт фанлари доктори Намоз Шоназаров бошқармоқда. Кафедра олимлари буюк ҳаким Ибн Сино меросини ўрганиш, унинг даволаш усулларини амалиётда қўллаш бўйича ибратли ишларни олиб бораяптилар.

Шуни таъкидлаш керакки, ЮНЕСКО бу кафедрага амалий ёрдам кўрсатиб, уни замонавий компьютер, Франция, Япония мамлакатларида нашр этилган тиббиётга доир адабиётлар билан таъминлаб турибди. Бундан ташқари, бу нуфузли ташкилот келгусида бухоролик шифокор-олимларни малака оширишлари учун хорижга юбориш, Шарқ табобатини алоҳида китоб шаклида нашр этишни режалаштирган.

«ҒАЛАБА» «ДАМАС»ЛИ БЎЛДИ

Шофиркон туманидаги қоракўлчиликка ихтисослашган «Ғалаба» ширкат хўжалиги чўпонлари айни қўзилатиш давом этаётган кунларида 1999 йил якуни бўйича Бухоро вилоятида мусобақа ғолиби, деб топилганлари уларнинг кучига-куч қўшди. Ғолиб хўжалик вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси, агросаноат ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси, «Бухороқоракўл» акциядорлик бирлашмаси қарорига асосан «Дамас» автомашинаси билан мукофотланди.

■ **Даврон БАҲРОНОВ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири

ЙЎЛОВЧИЛАР МАМНУН

Нурота туман автомобиль йўллар бошқармаси жамоаси янги йўллар қуриш, эскиларини таъмирлаш билан бир қаторда замонавий автобекатлар тиклашга ҳам эътибор бермоқда, — деб хабар қилади мухбиримиз **Музаффар ШАРОПОВ.** — Ўтган йили йўлсозлар туман маркази ва хўжаликларида бешта қулай ва бежирим бекатлар қуриб беришганди. Бу йил ҳам яна тўртта бекат қуриш мўлжалланган. Қурилиш материаллари учун маҳаллий харсангтош ва мармардан фойдаланилмоқда.

ЯНА БИР СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАСКАНИ

«Соғлом авлод йили» муносабати билан яқинда Тошкентда энергетикларнинг «Учқун» спорт клуби очилди. Ўзига хос тадбир теннис бўйича очиқ биринчилик билан боғланиб, баҳсда вазирликлар, компания ва маҳкамалар раҳбарлари ўзаро куч синашдилар. «Ўздававианазорат» етакчи мутахассиси Виктория Функ барча рақибларни енгиб, ғалаба қозонди. Учувчилар мажмуасидан Владимир Хромих билан «Интеркаргосервис» вакили Вячеслав Бокин жуфтлик баҳсларида зафар қучдилар. Ғолибларга медаль ва дипломлардан ташқари «Sony» телевизорлари тақдим этилди. Мусобақанинг ёпилиш маросимида сўзлаган Республика Бош вазири ўринбосари Валерий Отаев бундай мусобақа ва тадбирлар меҳнаткашлар фарзандларининг саломатлигини мустаҳкамлашда, бўш вақтни мароқли ва мазмунли ўтказишда алоҳида аҳамият касб этишини таъкидлади.

ФИНАЛЧИЛАР САРАЛАНДИ

ФИФА маълумотига кўра, жаҳон терма жамоалари рейтингида Ўзбекистон футболчилари тутган ўрни (57) бир поғона кўтарилгани аён бўлди. Ливанда ўтказиладиган Осиё чемпионати иштирокчилари эса сараланиб бўлди. Сўнгги, ўн иккинчи иштирокчи — Эрон футболчилари якунловчи учрашувни Сурия жамоаси билан ўтказиб (1:1), тўплар нисбати бўйича финалчилар сафига қўшилдилар. Энди 12 жамоа уч гуруҳга бўлиниб, чемпионлик учун курашади. Демак, Ливан, Саудия Арабистони, Ўзбекистон, Ироқ, Эрон, Қатар, Қувайт, Жанубий Корея, Индонезия, Таиланд, Хитой, Япония жамоалари ўртасида қуръа ташланганидан кейин қайси гуруҳда имкониятлар қандай экани ойдинлашади.

МЎРИЛАРДА ТУТУН КЎРИНМАС

Навоий тумани Фарҳод қўрғонидаги хонадонлар мўрисидан тутун ўраламайдиган бўлди. Боиси, қишлоқ аҳлининг ўтин-у кўмирга ҳожати қолмади. Бу ерга арзон ва қулай табиий газ етиб келди. Бир йўла 40 та хонадонда зангори олов ёна бошлади. Хайрли ишни газ ва сантехника ишларини бажаришга ихтисослашган корхона пудратчилари амалга оширдилар. 7,5 километрга қувурлар ётқизилиб, Маликчўл ҳудудидаги бу қўрғончага табиий газ келтирилди.

■ **Музаффар ШАРОПОВ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири

БАҲОР МАҚОЛЛАРИ

Боғ жамоли — боғбондан.
* * *
Ишлаган ерни яшнатар, ишламаган қақшатар.
* * *
Бирни кессанг, ўнни эк.
* * *
Бир йил тут эккан юз йил гавҳар теради.
* * *
Ерга ошатсанг, ош битар, ошатмасанг тош битар.
* * *
Яхши кун саҳардан маълум, яхши йил — баҳордан.
* * *
Баҳорги ҳаракат — кузги баракат.

■ **Тўпловчи Юнус ЗИЁДОВ**

«УРГАНЧ»: ЯНГИ ТЕРМИНАЛ, КЎПЛАБ САЙЁҲЛАР

Республикамизда ишлаб чиқилган инвестиция дастури бўйича Ўзбекистоннинг асосий сайёҳлик марказлари — Самарқанд, Бухоро, Урганч (Хива) аэропортлари реконструкция этилаётир. Бир йил муқаддам — 1999 йилнинг 17 апрелида Хоразм вилояти ҳокими Ислом Бобожонов ва «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси бош директори Арслон Рўзметов «Урганч» аэропортининг йўловчилар янги терминали пойдеворига биринчи ғиштни қўйишганди. Ўтган жумада эса терминал тантанали равишда фойдаланишга топширилди. Замонавий янги бино жилоси мусаффо осмонимиз мовий рангини ўзида акс эттириб, қадимий Хиванинг кўкка бўй чўзиб турган минораларига уйғунлашиб кетган. Терминал 4 минг квадрат метр майдонни эгаллаган, унда йўловчилар учун барча замонавий қулайликлар муҳайё. Маълумки, аэропортни модернизациялаш икки босқичда ўтказилди: биринчи босқич ишларини «Мицубиси Мицуи-Шимидзу», иккинчи босқич ишларини эса «Лэнг-Аларко-Марубени» концорциумлари амалга оширди. «Урганч» ҳам «Самарқанд» ва «Бухоро» аэропортлари каби халқаро мақомга эга. Бу жаҳон андозалари даражасида йўловчилар ва юк ташувлар жуғрофиясини кенгайтиришга кенг имкониятлар очади, парвозлар хавфсизлиги ва қулайликлар юксак даражасини таъминлайди. Бир йўла икки қатнов ва соатига 300 йўловчига хизмат кўрсатаоладиган «Урганч» куни кеча хориждан дастлабки сайёҳларни қабул қилди. Лондондан кўҳна диёримизга бир гуруҳ сайёҳлар учиб келишди.

■ **Алишер РЎЗИЕВ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири

«ЎЗБЕКИСТОН МАЪДАНЛАРИ» ЎЙЛАНМАСИ

Азиз муштарийлар! Шаклга жавобларни занжир ҳолида ёзинг.

1. Таниқли ўзбек геолог олими, янги маъдан кашфиётчиси. 2. Оқиш-кулранг, жуда қийин эрийдиган, ўта мустаҳкам металь. 3. Наманган вилоятидаги нефть кони. 4. Кесувчи асбоб тиғини чархлашда ишлатиладиган тош. 5. Тез эрувчан, юмшоқ рангли металл. 6. Фарғона вилоятидаги нефть-газ кони. 7. Бинокорликда ишлатиладиган кальций карбонат ва магний карбонатдан иборат тоғ жинси. 8. Қарийб икки минг метр ер қаъридан чиқувчи ҳазм, юрак-томир, асаб аъзоларини даволашда фойдаланилаётган шифобахш маъдан сув. 9. Халқ хўжалигида кўп ишлатиладиган металл. 10. Юқори ҳароратда эрийдиган кумушсимон оқ маъдан. 11. Асримиз бошларида ишга туширилган нефть конларидан бири. 12. Қашқадарё вилоятидаги газ кони. 13. Бухоро вилоятида очилган нефть кони. 14. Газ конларидан бири. 15. Жиззах вилоятидаги кончилар шаҳри. 16. Майда ҳолдаги бинокорлик ашёси. 17. Рангли металл. 18. Пардоз бўёғи таркибига кирувчи кумушсимон оқ мўрт металл. 19. Ватанимиз геология фани ривожига муҳим ҳисса қўшган атоқли олим, давлат арбоби. 20. Қотишмалар тайёрлашда ишлатиладиган, осон суюқланадиган, оқ мўрт металл. 21. Ўсимлик қолдиқларидан юзага келган қаттиқ қазилма ёқилғи. 22. Таркибида металл ва унинг бирикмалари бўлган табиий хомашё. 23. Тошкент вилоятидаги кончилар шаҳри. 24. Мамлакатимизда олтин қазиб чиқариш бўйича ҳамкорликда фаолият кўрсатаётган АҚШ корхонаси.

Муаммонома: ўйланма жавоблари асосида қуйидаги рақамлар жуфтини (биринчиси сўз, иккинчиси ҳарф тартибини англатади) ҳарфлар билан алмаштириб, муаммономани ҳал этинг

I) 2-6; 3-5; 11-5. 23-4; 12-6; 4-3; 1-1; 5-5; 6-1. 15-7; 9-2, 10-1; 13-5; 8-6; 7-6; 4-3.

II) 21-6; 16-2; 22-1; 19-4; 14-3; 24-6; 1-5; 19-9.

III) 21-3; 13-2; 18-3; 26-6; 14-2; 23-2.

IV) 13-1; 14-2; 18-2; 7-3; 19-3; 21-7.

V) 2-3; 3-8; 5-3; 6-1; 12-4.

Ҳарфларни қаторлар бўйича ўқиш билан маъданларни ўрганиб, нодир асар ёзиб қолдирган қомусий аллома, Ватанимиздаги яна учта кон ва ҳамкорликда фаолият кўрсатаётган хорижий фирма номларини билиб оласиз.

■ **Фозилжон ОРИПОВ тузди.**

ЖАВОБЛАРИ

1. Ҳамроев. 2. Волфрам. 3. Минғбулоқ. 4. Қайроқ. 5. Кўрғошин. 6. Нефтобод. 7. Доломит. 8. «Тошкент». 9. Темир. 10 Рух. 11. Ҳартум. 12. Муборак. 13. Кўкдумалоқ. 14. Қандим. 15. Маржонбулоқ. 16. Қум. 17. Мис. 18. Сурма. 19. Абдуллаев. 20. Висмут. 21. Тошкўмир. 22. Руда. 23. Ангрен. 24. «Нюмонт».

Муаммонома: I) Абу Райҳон Беруний. II) Мурунтов. III) Шўртан. IV) Кагули. V) «Лорно».

КУЛГУ — УМР ЗИЙНАТИ

ШЕРЛОК ХОЛМС КУЛДИРАДИ:

— Азизим Ватсон, сизнинг васиятномангиз ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

— Нега энди, жаноб Холмс?

— Мана бу ерда ёзиб қўйибсиз?.. «Васиятномани ўз қўлим ва ақли-ҳушим билан ёзганман» деб...

* * *

— Холмс, энди бу жиноий ишни очиш бизнинг гарданимиздами?

— Ҳа, Ватсон. Лекин бошимизни ишлатишга тўғри келади.

* * *

— Ватсон, негадир кейинги пайтда талаффузингиз худди чет элликларникига ўхшаб кетяпти-я?

— Ташвишланманг Холмс, тишимга чет элликларнинг тиш қопламасини қўйдирувдим-да.

* * *

— Ватсон, сиз барибир рақс тушишни ўрганолмабсиз-да-а?

— Буни сизга Жулия хоним айтдими?

— Йўқ. Уни даволаётган ортопед дўхтир.

* * *

— Холмс, ҳув анави, кўрпсизми, ҳали «яшил» ғунча яшил либосли, шода-шода маржонли, қимматбаҳо «нарса»нинг, қизиқ, оти нимайди?

— Арча, Ватсон!

ҲУРМАТЛИ ИШБИЛАРМОН ВА ТАДБИРКОР ЖАНОБЛАР

Республика кўчмас мулк биржаси Тошкент вилоят филиали Сиз азизларни 2000 йил 3 ва 17 май кунлари соат 10.00 да ўтказиладиган навбатдаги

Аукцион савдоларга таклиф этади

САВДОГА ҚУЙИДАГИЛАР ҚЎЙИЛАДИ:

3 МАЙДА

Юқори Чирчиқ тумани, Оқовул қишлоқ фуқаролар йиғинида фаолият кўрсатаётган «Банко» хусусий фирмасига тегишли «Алтай» электр ишлаб чиқариш станцияси, бошланғич нархи – 1350000 сўм.

17 МАЙДА:

Янгийўл тумани, Гулбаҳор шаҳарчаси, 2-зонада жойлашган, ҳар бирининг сатҳи 400 кв.м. бўлган 20 та ер майдони, ҳар бирининг бошланғич нархи – 43848 сўм.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳар, Хоразм кўчаси, 51-уй, 3-қават 9-ва 10-хоналар. Тел: 133-28-52, факс: 133-49-31.

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти томонидан 1987 йилда Нигора Эркиновна Тожибоева номига берилган НВ №927750 рақамли олий маълумот ҳақидаги диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент Политехника институти қурилиш факультети томонидан 1986 йилда Баҳодир Тўлаганович Абдуллаев номига берилган НВ№907967 рақамли олий маълумот ҳақидаги диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

БОШ МУҲАРРИР
Азим СУЮН

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
Абдулла ОРИПОВ
Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ
Азиз НОСИРОВ
Қозоқбой ЙЎЛДОШЕВ
Ислом ШОҒУЛОМОВ
Норбобо ШАКАРОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари)
Алимқул СУЛТОНОВ (бош муҳаррир ўринбосари)
Андрей ОРЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари «Голос Узбекистана»)
Бахтиёр ҲАМИДОВ (масъул котиб — «Ўзбекистон овози»)
Валерий ЛАБАРЕШНИХ (масъул котиб — «Голос Узбекистана»)

МУАССИС:
O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

БЎЛИМЛАР:
Сиёсат — 133-44-55
Иқтисодиёт — 133-76-04
Маънавият — 133-07-20
Хатлар ва оммавий ишлар — 133-12-56, 136-55-16
Ахборот — 133-12-56
Котибият — 133-21-43
Реклама ва эълонлар 133-47-80, 133-38-55,
Факс — 133-73-43, 133-06-83

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Андижонда — 25-16-16;
Бухорода — 23-51-40;
Гулистонда — 25-16-22;
Жиззахда — 3-29-44;
Навоийда — 3-39-20;
Наманганда — 6-43-43;
Нукусда — 222-70-12;
Самарқандда — 35-20-54;
Тошкентда — 136-53-16;
Урганчда — 226-51-35;
Фарғонада — 26-46-84;
Қаршида — 4-61-35;
Термизда — 3-79-98.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

Навбатчи
Соҳибжон Салимов

Газета «Ўзбекистон овози»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.
Саҳифаловчи-дастурчи
Бахтиёр Жуманов

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиби
№ 00004
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилди.
Ҳажми 2 босма табоқ.

«Ўзбекистон овози» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Г — 182

Топшириш вақти -- 21.00.
Топширилди -- 22.40
1 2 3 4 5 6

СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА